

Blogpost

**Коли термін дії може
обмежити права:
Питання подорожей з
ТИМЧАСОВИМ ДОЗВОЛОМ НА
ПРОЖИВАННЯ**

7/07/2023

Università
Bocconi

BLEST
Bocconi Lab for
European Studies

Коли термін дії може обмежити права:

Питання подорожей з тимчасовим дозволом на проживання

З квітня команда [UASI](#) ґрунтовно досліджує значну проблему, що виникла в українців, які користуються посвідкою на проживання з метою тимчасового захисту.

Тимчасовий захист – це форма колективного захисту, що застосовується для прийому та забезпечення переміщених осіб, які тікають з України [з березня 2022 року](#), та яка забезпечує фундаментальні права, зокрема: право на перебування в країні, право на охорону здоров'я і, *де-факто*, **свободу пересування в межах Шенгенської зони.**

Тимчасовий захист був впроваджений [рішенням Ради Європейського Союзу від 4 березня 2022 року](#), і держави-члени вирішили пов'язані з цим бюрократичні та організаційні питання по-різному, на власний розсуд. Це призвело до плутанини та неоднорідності між національними практиками, і як наслідок спричинило невизначеність щодо пересування між кордонами – зокрема, при поверненні з України до Європейського Союзу.

Проблема, якою займається UASI, стосується, зокрема, рішення уряду Італії, прийнятого в березні минулого року і реалізованого Декретом-законом № 16 від 2023 року, про *автоматичне продовження* посвідок на проживання з метою тимчасового захисту до 31 грудня 2023 року.

Прямим наслідком *автоматичного продовження* є той факт, що нинішні бенефіціари та власники посвідок на проживання з метою тимчасового захисту не повинні (і не можуть) замінити фізичні посвідки, які мають термін дії 4 березня 2023 року і тому здаються простроченими та недійсними.

Така ситуація викликала як побоювання, так і конкретні ускладнення на кордонах для користувачів тимчасового захисту, які повертаються до Європи після відвідування України, навіть тимчасово, з численних причин (наприклад, для порятунку родичів, отримання довідок і документів, перевірки стану будівель або бізнесу, надання свідчень про події під час війни в суді тощо).

Ці ускладнення виникли саме через сумніви прикордонних органів щодо дійсності цих начебто прострочених посвідок на проживання.

Протягом останніх кількох місяців ми поширювали [опитування](#), щоб зібрати чіткі та реальні дані щодо цього проблемного питання. Ми проводимо аналіз, використовуючи різні інструменти поширення: мережу, створену за останні кілька місяців завдяки нашим навчальним заходам; НУО, такі як "Інтерсос", та асоціації, такі як ASGI, які співпрацюють з нами; групи у Facebook та наші соціальні мережі. За результатами опитування з'ясувалося, що найбільш критичними були угорський, польський та литовський кордони.

Як юридична клініка, ми усвідомили необхідність розглянути і спробувати вирішити проблему перетину кордону, спричинену закінченням терміну дії ідентифікаційних карток – проблему, на яку все частіше скаржаться українські біженці в Італії.

Основне побоювання полягає в тому, що біженці можуть тимчасово виїхати з Італії, а потім не мати можливості повернутися назад, застрягнувши на кордоні.

Дійсно, існує ризик зіткнутися зі співробітниками прикордонної поліції, які вимагатимуть пред'явити дозвіл на проживання і згодом перешкоджатимуть перетину кордону, оскільки на картці надрукований термін дії 4 березня 2023 року.

Більше того – навіть пред'явити органам влади постанову про продовження тимчасового захисту (італійською мовою) не завжди допомагає, в результаті чого виникають проблеми з порушенням правил в'їзду.

Приклад: наводимо свідчення про сім'ю, яка, повертаючись з України до Європи, була зупинена на угорському кордоні прикордонною поліцією. Прикордонники відмовилися читати італійські документи, стверджуючи, що у них немає внутрішніх інструкцій з цього приводу. Після цього поліція без будь-яких пояснень винесла попередження всім членам сім'ї на підставі дати закінчення терміну дії італійського дозволу на проживання, а також внесла їхні імена в базу даних і класифікувала як *"порушників правил перебування в Італії"*.

Інші свідки розповіли, що везли з собою низку перекладених документів (зокрема, свідоцтва про відвідування школи, довідки про стан здоров'я та/або роботу), щоб довести своє право повернутися до Італії після короткого перебування в Україні.

Крім того, практичні проблеми через прострочений термін дії посвідок на проживання виникали і на території Італії – а саме відмови приватних італійських шкіл приймати українських учнів; труднощі з відкриттям поточних рахунків, а також проблеми з реєстрацією трудових договорів на відповідній онлайн-платформі.

На додаток до вищезазначених заходів, UASI зв'язалася спочатку з українським консульством у Мілані, а потім з кількома поліцейськими управліннями в Ломбардії та сусідніх регіонах, роз'яснюючи ситуацію та пропонуючи можливі заходи для її виправлення.

Зокрема, ми запитали, чи можливо підготувати та опублікувати на сайті поліції [легалізований переклад](#) вищезгаданого декрету-закону, який передбачав автоматичне продовження дозволів, щоб зробити доступним офіційний документ, який би підтверджував дійсність дозволу на проживання для прикордонників.

На жаль, на сьогоднішній день управління поліції розміщують на своїх платформах лише повідомлення італійською мовою про автоматичне поновлення, посилаючись на декрет-закон. Насправді, деякі квестури розмістили на своїх платформах переклад українською мовою основної інформації, що міститься в декреті-законі, однак, оскільки це не є [легалізованим перекладом](#) офіційних документів, він не вирішує проблему, оскільки не має юридичної сили для працівників прикордонної служби.

Таким чином, наразі не передбачено жодного офіційного документа, який би підтверджував поточну дійсність "простроченої" посвідки на проживання біженців.

Очікуючи на відповідь, ми також звернулися до Департаменту громадянських свобод та імміграції Міністерства внутрішніх справ, який, однак, відповів, що не вбачає реальної проблеми в цьому питанні, оскільки було надано достатньо широку інформацію про процедури продовження терміну перебування на італійських кордонах.

Проте основна проблема полягає не в італійських прикордонних районах, а в закордонних, таких як угорсько-український або польсько-український, з яких, як вже було зазначено, ми отримали численні свідчення про перешкоди законному пересуванню біженців.

Нарешті, усвідомлюючи, що це питання не стосується одного регіону, а окреслює реалізацію права на свободу пересування для всіх біженців, ми направили [петицію](#) до палат Парламенту – сподіваємося, пряме втручання цієї інституції сприятиме остаточному вирішенню проблеми.

У порівнянні з іншими європейськими країнами Італія являє собою особливий випадок, оскільки не було видано нові документи з актуальним терміном дії. Інші країни, по суті, вирішили надіслати нові виправлені документи.

Слід також пам'ятати, що можливість пересування між Європейським Союзом та Україною з тимчасовим захистом була підтверджена як [Європейською комісією](#), так і італійською службою цивільного захисту [Vademecum](#).

На даний момент, з усіх проведених заходів та досліджень найбільш очікуваним рішенням є публікація наказу принаймні українською та/або англійською мовами на веб-сайтах квестур, Міністерства внутрішніх справ та цивільного захисту – щоб бенефіціари тимчасового захисту мали офіційний письмовий документ, який вони могли б пред'явити на кордоні як доказ продовження терміну дії тимчасового захисту в нашій країні.

Наразі ми чекаємо відповіді на надіслану петицію.

Автори

Mezzacasa Ilaria (ilaria.mezzacasa@studbocconi.it)

Renda Federico (federico.renda@studbocconi.it)

Risoli Adele Pietrina (adele.risoli@studbocconi.it)

Università
Bocconi

BLEST
Bocconi Lab for
European Studies